

Seminarium podsumowujące XXXV Konkurs Jakości Prac Scaleniwych, Falenty, 8-9 grudnia

Znika problem VAT

Za najistotniejszą zmianę w funkcjonowaniu instytucji scalenia gruntów w 2011 r. zastępca dyrektora Departamentu Gospodarki Ziemią w MRiRW Jerzy Kozłowski uznał wejście w życie 21 września nowelizacji ustawy o scalaniu i wymianie gruntów. Miała ona na celu przede wszystkim umożliwienie wykorzystania środków unijnych również na zagospodarowanie poscaleniowe.

Anna Wardziak

Wcześniej przepisy podatkowe nie pozwalały traktować zagospodarowania poscaleniowego jako integralnej części scalenia. Stąd powstał problem 22% podatku VAT, który urzędnicy unijni uznali w PROW za koszt niekwalifikowany, jeśli beneficjentem pomocy był organ władzy publicznej. – Nowelizacja przesądziła o tym, że postępowanie scaleniowe, wymienne oraz zagospodarowanie poscaleniowe wykonuje starosta jako zadanie z zakresu administracji rządowej finansowane ze środków budżetu państwa – podkreślił Kozłowski.

• Progi i bariery

W nowelizacji nie rozstrzygnięto natomiast kwestii tzw. scalań infrastrukturalnych związanych z inwestycjami, takimi jak budowa dróg czy sieci przesyłowych, które dezorganizują rolniczą przestrzeń produkcyjną. Jedynie w przypadku budowy autostrad regulują to porozumienia marszałków województw z GDDKiA, która prace finansuje. Prawdopodobnie zajdzie więc konieczność kolejnej nowelizacji poprzez określenie innych niż GDDKiA podmiotów do partycypowania w kosztach scalenia i zagospodarowania poscaleniowego. Dyrektor Kozłowski podkreślił, że jeśli jednostka budująca wał przeciwpowodziowy zdeorganizuje rolniczą przestrzeń produkcyjną, powinna również finansować niezbędne prace scaleniowe w otoczeniu wału.

Choć zasadniczą część seminarium zorganizowanego przez MRiRW podsumowującego XXXV Konkurs Jakości Prac Scaleniwych stanowiły prezentacje nagrodzonych prac oraz wymiana doświadczeń, to nie zabrakło jednak wystąpień przedstawicieli nauki. Prof. Franciszek Woch z IUNG w Puławach przedstawił wyniki badań na

12 obiektach z różnych części Polski. Stwierdził m.in., że zwrotu kosztów poniesionych na scalenie należy się spodziewać w okresie 4-7 lat w zależności od zastosowanego współczynnika oraz od uwarunkowań lokalnych i zakresu wykonanych prac. Jego zdaniem zmiana rozłogu gruntów w wyniku scalenia przyczynia się w długoterminowej perspektywie do wzrostu dochodów gospodarstw o 13% (z uwzględnieniem dopłat unijnych) lub o 34% (bez dopłat). Profesor zwrócił uwagę na utrudnienia w realizacji scalań, takie jak: brak miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, skomplikowane procedury w zakresie planowania, finansowania i sprawozdawczości procesu scalania, a także problemy związane z obszarami Natura 2000 (brak reguł ich funkcjonowania). Mówił również o konieczności prowadzenia monitoringu procesu scalania gruntów.

• Konkurs

Do ostatecznej oceny oddziałowe sądy eliminacyjne zgłosiły 7 projektów scalań gruntów przeprowadzonych w latach 2010-11 i finansowanych ze środków wspólnotowych oraz 7 założeń do projektów wpisanych w ramy Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-13.

Główny Sąd Konkursowy obradował w składzie: Jerzy Kozłowski (przewodniczący), Waldemar Władziński (sekretarz), Jan Bielański, Edward Oszmiański, Iwona Wiaderek i Jacek Wincenciak. Projekty zgłoszone w konkursie oceniano, biorąc pod uwagę m.in.:

- koncepcję gospodarczą projektu (maks. 60 pkt),
- trudności wykonania pracy spowodowane ukształtowaniem terenu, lokalizacją siedlisk, usytuowaniem użytków gruntowych, uciążliwością szachownicy gruntów i innymi warunkami miejscowymi (10 pkt),
- zastosowanie w pracach scaleniowych nowych technologii, uwzględnienie postępu technicznego i organizacyjnego (10 pkt),
- przejrzystość, czytelność i estetykę operatu scaleniowego (10 pkt).

Nagrody i wyróżnienia za projekty scalań gruntów

- I (10 tys. zł) zespół z WBG w Lublinie – Roman Chyła (kierownik), Wioletta Jagiełło-Czech, Krzysztof Klisowski i Piotr Pogoda – obiekt Hruszów, Marynin, Siedliszczki, gmina Rejowiec (1119 ha). WBG z Lublina wygrało konkurs również w ubiegłym roku
- II (8 tys. zł) zespół z Dolnośląskiego BGiTR we Wrocławiu – Jacek Pieklik (kierownik), Danuta Ziembicka, Jan Pietrzyk, Zenon Wac, Helena Markiewicz – obiekt Chróścina, gmina Góra (1434 ha)
- III (7 tys. zł) zespół z WBGiTR w Zielonej Górze – Sławomir Bryłka (kierownik), Krystyna Bryłka, Krzysztof Mieczyski, Tomasz Sucholas – obiekt Przeclaw, gmina Niegosławice (936 ha)
- wyróżnienia dla zespołu Mazowieckiego BGiUR w Ostrołęce – Tadeusz Niebrzydowski, Edward Głazewski, Mirosław Kowalski, Mariusz Sakowski – obiekt Marysinek, gminy Strzegowo i Radzanów (413 ha) oraz zespołu Częstochowskiego BGiTR – Eugeniusz Chęć, Krzysztof Szymonik, Małgorzata Dobosz – obiekt tochnia, gmina Mykańów (367 ha)

Nagrody za założenia do projektów scalań gruntów

- I (6 tys. zł) Dariusz Dziedzic z Podkarpackiego BGiTR w Rzeszowie – obiekt Bystrowice, Tyniowice, Więckowice, gmina Roźwienica (1074 ha)
- II (5 tys. zł) zespół z WBG w Lublinie (Grzegorz Mazurek, Marek Domińczuk) – obiekt Wereszczyn, Borysik, Przymiarki, gmina Urszulin (1231 ha)
- III (4 tys. zł) Stanisław Grefenheim z Podkarpackiego BGiTR w Rzeszowie – obiekt Pantalowice, gmina Kańczuga (1143 ha)

Fot. Anna Wardziak

Zdobywcy I nagrody przedstawiciele WBG w Lublinie odbierają gratulacje od doradcy ministra rolnictwa prof. Stanisławy Okularczyk

W efekcie przyznano 3 nagrody i 2 wyróżnienia za projekty scaleń oraz 3 nagrody za opracowanie założeń do projektów (patrz ramka).

• Co osiągnięto?

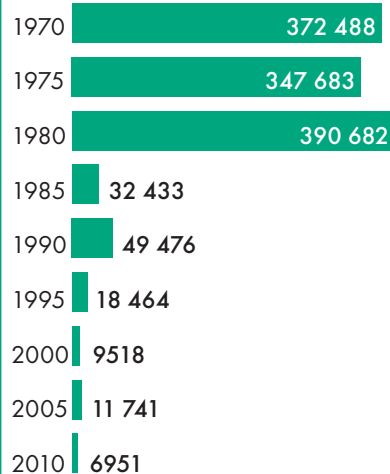
Elementem istotnym dla producenta rolnego jest nie tylko wielkość gospodarstwa, ale także liczba, kształt i rozmieszczenie działek ewidencyjnych. Wadliwa struktura przestrzenna gospodarstwa jest przeszkodą w zmniejszeniu kosztów produkcji rolnej. Dlatego w czasie spotkania podkreślano korzyści wynikające z realizacji scaleń, tj. zwiększenie średniej powierzchni działek i spadek średniej liczby działek w gospodarstwie. W nagrodzonym projekcie z woj. dolnośląskiego powierzchnia działki wzrosła z 1,30 do 2,94 ha, a liczba działek na gospodarstwo spad-

ła z 7,3 do 3,5. Inną korzyścią jest poprawa struktury obszarowej gospodarstw dzięki zlikwidowaniu działek wydłużonych i uciążliwej szachownicy gruntów oraz zaprojektowanie nowych dróg zapewniające dojazd do gruntów ornych i łąk.

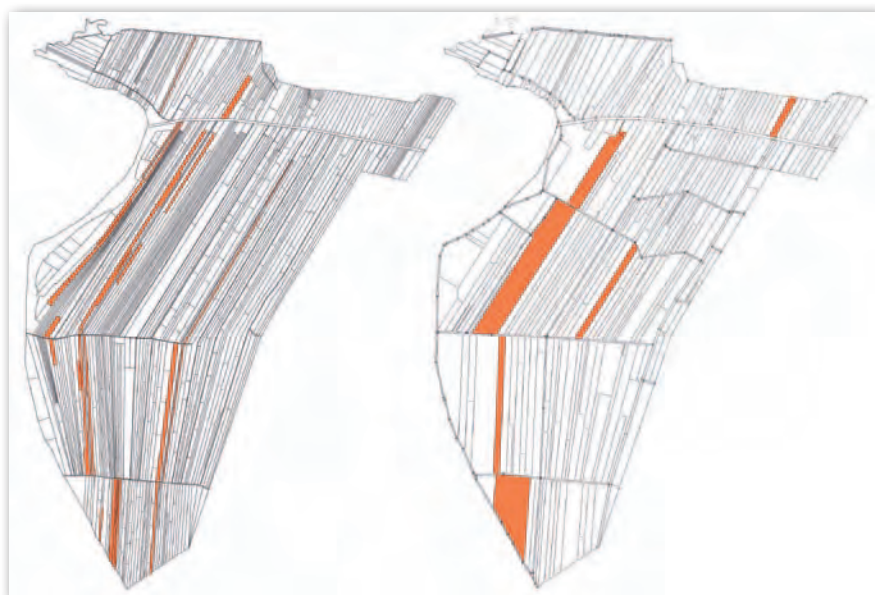
Wykonawcy scalenia przeprowadzonego w woj. lubelskim uregulowali także stan prawny granic działek siedliskowych. – Nasz sukces nie byłby możliwy, gdyby nie znakomity klimat tworzony dla prac urzędniworolnych przez marszałka województwa lubelskiego, a zwłaszcza wicemarszałka Sławomira Sosnowskiego, oraz geodetę województwa Bronisława Ścigaja – podkreślił Stanisław Golec, dyrektor WBG w Lublinie, które zdobyło 1. nagrodę.

W spotkaniu w Falentach uczestniczyło blisko 70 osób, w tym m.in. do-

Powierzchnia scaleń i wymian gruntów w Polsce [ha]

W latach 1968-74 wykonywano w Polsce scalenia dla ok. 317 tys. ha na rok, a w okresie 1975-80 nawet 380 tys. Wyraźny spadek zanotowano po roku 1980. W 1981 było to 141 tys. ha, w 1986 – 24 tys. ha, a w 1999 już tylko niewiele ponad 4 tys. ha (najniższa wartość od 1968 r.). W roku 2010 wykonano scalenia dla niecałych 7 tys. ha. Dla porównania, w RFN wykonuje się scalenia ok. 600 tys. ha/rok, a na Łotwie ok. 45 tys. ha/rok.

Efekt scalenia gruntów na przykładzie wsi Marynin (gmina Rejowiec) przed i po scaleniu

Oprac. Wojewódzkie Biuro Geodezji w Lublinie

radca ministra rolnictwa i rozwoju wsi prof. Stanisława Okularczyk, sekretarz generalny SGP Włodzimierz Kędziora, przedstawiciele nauki, a także reprezentanci WBGiTR-ów oraz starostowie zaangażowani w nagrodzone scalenia. Gospodarzem był dyrektor Instytutu Technologiczno-Przyrodniczego w Falentach prof. Edmund Kaca. ■